

«صفحه اینترنتی کتابخانه مرکزی»^۱

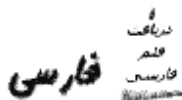
دروازه ورود به دنیای اطلاعات

سایت کتابخانه مرکزی با آدرس اینترنتی <http://c-library.um.ac.ir> در شبکه وب دسترسی پذیر است. هدف آن ارائه خدمات کتابخانه‌ای از طریق اینترنت می‌باشد. این سایت به دو زبان انگلیسی و فارسی تدوین شده و نسخه فارسی در واقع ترجمه شده نسخه انگلیسی است.

با فراخوانی آدرس اینترنتی کتابخانه صفحه زیر ظاهر خواهد شد. در ستون سمت چپ صفحه اطلاعات مختصری درباره بخشهای مختلف کتابخانه، تاریخچه، فعالیتهای، انتشارات و مجموعه کتابخانه تهیه و تنظیم شده است.

اما آنچه که سایت کتابخانه مرکزی را از سایر کتابخانه‌ها متمایز می‌کند، یکی فهرست رایانه‌ای کتابخانه (اطلاعات کتابشناختی منابع موجود در کتابخانه‌های دانشگاه) (OPAC) است. در حال حاضر، کتابخانه مرکزی دانشگاه مشهد یکی از معدود کتابخانه‌های ایران است که فهرست کتابهای موجود در آن و سایر کتابخانه‌های دانشگاه از طریق اینترنت دسترسی پذیر می‌باشد. با انتخاب قسمت **Library catalogue** در حال حاضر می‌توانید مشخصات کتابشناختی تمام کتابهای فارسی، لاتین و برخی از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه را جستجو نمایید. ویژگی دیگر این سایت، پیوندهایی است که با سایت سایر کتابخانه‌ها و سایتهای جانب دیگر در زمینه‌های موضوعی مختلف برقرار می‌کند.

بخش **Ask reference librarian** در واقع میز مرجع الکترونیکی است که با ارسال نامه الکترونیک از این طریق تمام پرسشهای مرجع شما در اسرع وقت پاسخ داده خواهد شد. توضیحات بیشتر در مورد این سایت را در شماره‌های بعدی مطالعه فرمایید.

Ferdowsi University of Mashhad
Central Library

- [All about us](#)
- [History of the library](#)
- [Collections](#)
- [Technical Services](#)
- [Library Departments](#)
- [Guide for Newcomers](#)
- [Information Services](#)
- [Opening Hours](#)
- [Publications](#)
- [Library Staff](#)

[Library Catalogue\(OPAC\)](#)

[List of Electronic Databases](#)

[Favorite Links](#)

[Search Engines](#)

[Previous Home page](#)

[Ask Reference Librarian](#)

(۳)

[Rose-Net](#)

[Other Libraries](#)

[Iranian Web Sites](#)

جستجو در وب بسیار ساده است، شروع کنید!

«راههای جستجو در اینترنت (وب)»

شبکه وب یا WWW مهمترین بخش اینترنت است که روز به روز با افزوده شدن انواع سایتهای علمی، دانشگاهی، پژوهشی، خبری، اقتصادی، تفریحی به آن بر اهمیت آن افزوده می شود. به عبارت دیگر، برای هر نوع نیاز اطلاعاتی، منابع بسیار زیادی در وب وجود دارد. مهم آنست که بتوان منابع دلخواه و مربوط را در میان هزاران سایت مشابه پیدا کرد.

برای جستجو سایتهای در وب دو راه ساده وجود دارد:

(۱) چنانچه نشانی سایت مورد نظر را در اختیار دارید، آن را در خانه نشانی ها که در نوار بالای صفحه و یا URL Location و یا GO مشخص شده تایپ کنید. مثلاً نشانی سایت دانشگاه کمبریج <http://www.cam.ac.uk> و یا دانشگاه امیرکبیر <http://www.AKU.ac.ir> باید در خانه نشانیها وارد شود. برای تسریع در کار، می توانید از وارد کردن بخش اول نشانی یعنی <http://www> صرف نظر کنید. زیرا این بخش توسط خود نرم افزار وب در نظر گرفته می شود. پس از وارد کردن نشانی کلید Enter را بزنید. ارتباط مستقیم با سایت برقرار می شود و صفحه اول سایت روی صفحه رایانه ظاهر می شود.

(۲) چنانچه نشانی سایت مشخصی را در اختیار ندارید، می توانید از طریق یکی از نرم افزارهای جستجو که اصطلاحاً به آنها موتور جستجو (Search Engines) گفته می شود دست به کاوش بزنید. برخی از این سایتها از طریق سایت کتابخانه مرکزی در بخش Favorite link قابل دسترسی است. هر یک از موتورهای جستجو ویژگیهای خاص خود را دارد. اما برخی از آنها بهتر کار می کنند. برای مثال، یاهو (www.Yahoo.Com)، با گوگل (www.google.Com) و یا اکسایت (www.Excite.Com) از موتورهای فعالتر هستند و زیاد مورد استفاده قرار می گیرند. در هر یک از موتورهای جستجو امکاناتی برای جستجو وجود دارد. برای انجام جستجوهای ساده، معمولاً خانه ای وجود دارد که موضوع مورد نیاز را می توان در آن تایپ کرد. برای مثال، در موتور گوگل، عبارت زیر را وارد کنید:

پس کلید جستجو (کلید Enter) را بزنید. موتور جستجو فعال شده و پس از یافتن نشانی سایتی که اطلاعاتی درباره موضوع مورد نظر دارند، نشانی آنها را به ترتیب میزان مرتبط بودن آنها با عبارت جستجو، روی صفحه ظاهر می‌کند. مثلاً

AGRICULTURAL MACHINERY MANAGEMENT

... AGRICULTURAL MACHINERY MANAGEMENT (MAg 3250) INSTRUCTOR...

...return per crop. Agricultural Machinery Management (Mag...

www.crk.umn.edu/Syllabi/MAg/mag3250.htm - [Show matches \(Cache\)](#) - 14k - [Similar pages](#)

Agro Technology: Agricultural Machinery Management

...Application Form | **Agricultural Machinery Management Target...**

اکنون می‌توانید با مرور اطلاعات مختصری که همراه با نشانی سایت ارائه شده است، سایت‌های مرتبط را شناسایی کنید و با اشاره ماوس روی آنها، خود سایت مربوطه را که اطلاعات مورد نظر را دربردارد احضار نمایید. چنانچه سرعت خطوط ارتباطی مناسب باشد، سایت به سرعت روی صفحه می‌آید.

چند نکته دیگر

● جستجوی پیشرفته یا دقیقتر:

در بیشتر موتورهای جستجو، امکاناتی برای جستجوی دقیقتر وجود دارد که باید از آنها استفاده کرد. آنها با واژه‌هایی مثل **Advanced Search** یا علامتی دیگر مشخص شده‌اند. بطور مثال، در موتور گوگل، با گذاشتن نشانه گیومه (") در قبل و بعد از موضوع جستجو، سایت‌هایی بازایی می‌شود که موضوع را به همان صورت تایپ شده (و بدون فاصله) دربردارد. استفاده از راه‌های پیشرفته جستجو به این دلیل است که نتایج بدست آمده در جستجوهای ساده معمولاً بسیار زیاد و تا اندازه‌ای غیرمرتبط با موضوع مورد نیاز است. از این رو، لازم است جستجو را خاص‌تر و محدودتر کرد. یکی دیگر از امکانات جستجوی دقیقتر استفاده از عملگرهای بولی **Near, Not, Or, And** است.

Agriculture and Canada

به عنوان مثال: کشاورزی "و" کانادا

● نشانی چند سایت راهنما:

برخی سایتها به منزله راهنمایی برای دسترسی به سایت‌های دیگر هستند. برخی از آنها به شرح ذیل می‌باشد:

1- <http://sunsite.berkeley.edu/libweb>

راهنمای کتابخانه‌های جهان

2- <http://www.lights.com/c.html>

راهنمای کتابخانه‌های دانشگاهی

3- راهنمای کتابخانه‌ها بر اساس کشورها

<http://www.lights.com/webcats/geographic.html>

4- راهنمای انجمن‌های علمی و حرفه‌ای

<http://www.uwaterloo.ca/Society/webpages.html>

« چگونه عضو گروه‌های خبری شویم »^۱

بطور کلی، گروه‌های مباحثه در اینترنت بستری را فراهم می‌آورند تا از آن طریق علاقمندان در زمینه‌های تخصصی، حرفه‌ای و عمومی مورد علاقه خود با یکدیگر به بحث و گفتگو و تبادل اطلاعات بپردازند.

این مبادله اطلاعات که در محیط پست الکترونیکی انجام می‌شود، می‌تواند در محدوده یک شرکت، دانشگاه یا سازمان صورت گیرد و با بصورت گسترده‌تر در بین سازمانها و با افراد گوناگون در سطح جهانی برقرار شود.

گروه‌های مباحثه به دلیل مزایای گوناگونی که دارند، روز به روز بر تعدادشان افزوده می‌شود بطوریکه اکنون می‌توان در هر زمینه‌ای چندین گروه را شناسایی کرد. یکی از مزایای عمده عضویت در این گروه‌ها بالا رفتن دانش تخصصی و حرفه‌ای از طریق تبادل افکار و اندیشه‌ها است، که خود می‌تواند سر منشأ خدمات و آثار ارزنده‌ای شود.

عمده‌ترین فعالیتهای معمول گروه‌های بحث و خبر شامل موارد زیر است:

- اطلاع از کنفرانسهای آینده (موضوع، زمان و مکان برگزاری)

- اخبار علمی، فنی، فرهنگی و هنری...

- بحث‌های علمی، فنی و حرفه‌ای... و انتقال تجربه‌های جدید - تبادل نظر در مورد

بسیاری از مشکلات کاری و حرفه‌ای

- آگاهی از کتابهای تازه در زمینه‌های مورد نظر

- ارسال و دریافت آگهی‌های تبلیغاتی، بازرگانی، تجاری و استخدام

هر یک از علاقمندان می‌توانند یک یا چند گروه بحث مورد علاقه خود را شناسایی کرده و در آنها مشترک شوند. با استفاده منظم از اطلاعات رد و بدل شده میان افراد مختلف، از جدیدترین اخبار و تازه‌های علمی و حرفه‌ای آگاه خواهند شد. همچنین، می‌توانند در بحث‌ها شرکت کرده و نظریه‌های خود را در باب مسایل مطرح شده به گروه بحث بفرستند.

برای پیدا کردن گروه‌های بحث در اینترنت، میتوان از موتورهای جستجویی نظیر Altavista, Infoseek, Google و... استفاده کرد.

برای آشنائی و دریافت اطلاعات بیشتر در مورد گروه‌های بحث نشانی اینترنتی چند راهنمای عمده که از طریق آنها می‌توان با گروه‌های بحث و خبر مورد علاقه ارتباط برقرار نمایند ارایه می‌شود:

www.n2h2.com/kovacs

۱. راهنمای Diane Kovacs

www.liszt.com

۲. راهنمای Liszt

www.saratoga-ca.com

۳. راهنمای Collabra

www.dejanews.com

۴. راهنمای Dejanews

www.supernews.com

۵. راهنمای Supernews

بعد از یافتن نشانی گروه‌های مباحثه، برای آگاهی از جزئیات بیشتر در مورد نحوه اشتراک میتوان از فرمان help استفاده کرد زیرا در بسیاری از آنها اطلاعات بسیار مفیدی در زمینه موضوع و چگونگی اشتراک و یا قطع اشتراک و غیره ارایه می‌شود.

«واژه‌نامه‌های اینترنتی»^۱

واژه‌نامه‌ها یکی از رایج‌ترین و پر استفاده‌ترین منابع مرجعی هستند که علاوه بر شناسایی، در سالهای اخیر به شکل الکترونیکی (دیسکهای فشرده) روانه بازار شده‌اند. به علاوه، امکان دسترسی به این منابع از طریق اینترنت نیز میسر شده است. بسیاری از واژه‌نامه‌ها مستقیماً در اینترنت قابل دسترسی و جستجو می‌باشند و حتی امکان جستجوی همزمان در چندین واژه‌نامه فراهم آمده است. برای دسترسی به واژه‌نامه‌های الکترونیکی می‌توان به سایت کتابخانه‌های بزرگ مراجعه کرد. برای مثال، یکی از سایتهایی که می‌توان گفت نقش راهنما را در دستیابی به انواع منابع مرجع ایفا می‌کند، سایت دانشگاه واترلو کانادا می‌باشد. در این سایت علاوه بر دیگر انواع منابع مرجع، انواع واژه‌نامه‌ها نیز معرفی شده است. این سایت با همکاری دو کتابخانه دانشگاهی دیگر کانادایی طراحی گردیده است. راه دسترسی به این سایت از طریق آدرس اینترنتی ذیل می‌باشد:

[www.tug-libraries.on.ca/referencetools/dictionaries]

با ورود به سایت مذکور، فهرست سدرجاتی را که شامل ۱. واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌های انگلیسی (English Dictionaries and thesauri)، ۲. واژه‌نامه‌های تخصصی (Specialized Dictionaries)، ۳. واژه‌نامه‌های دو زبانه (Translation Dictionaries) است، مشاهده می‌کنید. هر یک از این بخشها، چندین واژه‌نامه را معرفی کرده‌اند که در مقابل نام هر کدام، توصیف کوتاهی ارائه شده است. در ابتدای هر عنوان، تصاویری آمده است که مشخص می‌سازد چه کسانی می‌توانند از آن استفاده نمایند. به عنوان مثال، تصویر (گروه) نشانه آن است که محدودیتی در استفاده از آن وجود ندارد و همه مردم دنیا می‌توانند از آن بهره ببرند. اما نشانه دانشگاه واترلو که با علامت اختصاری (UW) نمایش داده شده است مشخص می‌سازد که تنها اعضای دانشگاه واترلو مجاز به استفاده از آن هستند.

■ **your dictionary** یکی دیگر از برجسته‌ترین سایتهایی است که انواع واژه‌نامه‌ها را معرفی می‌کند. این سایت که از طریق نشانی www.yourdictionary.com قابل دسترسی است، واژه‌نامه‌ها، اصطلاحنامه‌ها و مواردی از این قبیل را که واژه‌ها و جملات را دربردارند، نمایه کرده است. به جرأت می‌توان گفت، Yourdictionary.com اولین مؤسسه در دنیاست که انواع واژه‌نامه‌ها به زبانهای مختلف را گردآوری و نمایه‌سازی کرده است. در این سایت حدود ۲۲۱ زبان مختلف دنیا آورده شده است که با انتخاب هر واژه‌نامه، صفحه جستجو ظاهر می‌شود که می‌توان واژه یا اصطلاح مورد نظر را در آن وارد نمود و مورد جستجو قرار داد. علاوه بر آن در ابتدای این سایت، صفحه جستجویی تحت عنوان Quick look up (English) ارائه شده است، که در واقع یک واژه‌نامه قابل جستجو است که بر اساس ویرایش دهم واژه‌نامه وبستر (Webster) تهیه شده است.

■ سایت ضراحی شده توسط دانشگاه ریاضیات Paderborn، یکی از سایتهای راهنما

است که لیستی از واژه‌نامه‌ها تحت عنوان زبانهای مختلف و نیز انواع مختلف آنها را ارائه می‌دهد. این سایت از طریق نشانی زیر قابل بازیابی است:
www.math-paderborn.de/dictionaries

حال به عنوان نمونه چند واژه‌نامه برای استفاده عمومی معرفی می‌گردد.
■ **onlook dictionaries** نام واژه‌نامه‌ای است در محیط اینترنتی که متشکل از ۲۴۳۲۳۶۴ کلمه (واژه) در ۶۲۵ واژه‌نامه است. به عبارت دیگر، این سایت موتور جستجویی است که واژه مورد نظر را در واژه‌نامه‌های مختلف مورد جستجو قرار می‌دهد. در صفحه جستجو امکان انتخاب تمام واژه‌نامه‌ها و یا واژه‌نامه‌های یک زبان خاص نیز وجود دارد. این واژه‌نامه از طریق نشانی www.onlook.com قابل دسترسی است، همچنین امکان مشاهده لیست واژه‌نامه‌ها وجود دارد.

■ **واژه‌نامه معروف مریام وبستر (Meriam-webster-dictionary)** که اولین نسخه چاپی آن در سال ۱۸۹۸ منتشر شد، هم اکنون بصورت online در دسترس علاقمندان این واژه‌نامه قرار دارد. این واژه‌نامه از طریق آدرس www.m-w.com قابل دسترسی است. در صفحه جستجو امکان استفاده از دو نوع منبع وجود دارد: ۱. واژه‌نامه وبستر ۲. اصطلاحنامه (Thesaurus). با وارد نمودن واژه مورد نظر در صفحه جستجو و فشردن دکمه جستجو، کلمه بازیابی شده با اطلاعاتی نظیر معنی، با معانی مختلف، تلفظ، نقش دستوری و نیز تاریخ رواج این کلمه مشاهده می‌شود.

علاوه بر آدرس مذکور، این واژه‌نامه در بسیاری از سایتها بعنوان یکی از امکانات جنبی آن سایت، قابل دسترسی و استفاده است.

■ **واژه‌نامه علوم و تکنولوژی، واژه‌نامه‌ای است که توسط دو ناشر Academic press و Harcourt طراحی شده و علاوه بر شکل چاپی و دیسک فشرده، بصورت Online قابل استفاده می‌باشد.**

این واژه‌نامه که به زبان انگلیسی است، ۱۳۰ هزار واژه در ۱۳۰ حوزه از علوم را در بردارد. علاوه بر امکان جستجو در کلیه حوزه‌های علوم می‌توان جستجو را به یک حوزه خاص از علوم محدود نمود. در صفحه جستجو، حوزه‌های مختلف علوم در هفت قسمت دسته‌بندی شده‌اند که با انتخاب هر یک از آنها واژه مورد نظر در آن حوزه خاص مورد جستجو قرار می‌گیرد و جستجو محدودتر و خاص‌تر می‌گردد.

نشانی این واژه‌نامه عبارتست از: www.harcourt.com/dictionary

«با منابع مرجع الکترونیکی فارسی و عربی آشنا شوید»^۱

در عصر حاضر بانکهای اطلاعاتی الکترونیکی برای تامین اطلاعات مورد نیاز پژوهشگران، از بهترین ابزارها در زمینه اطلاع رسانی به شمار می آیند. یکی از رایجترین و مهمترین ابزارها دیسکتهای نوری، لوح فشرده (CD-ROM) است. این لوح فشرده نوری، از نظر نگهداری مقرون به صرفه و از صرفی دارای سرعت و ظرفیت زیاد برای ذخیره و بازیابی اطلاعات می باشد. دیسکتهای فشرده نوری به قطر ۱۲ سانتی متر و ضخامت ۱/۲ میلی متر گنجایش ذخیره اطلاعات بیش از ۶۰۰ میلیون حرف که معادل بیش از ۳۰۰ هزار صفحه کاغذی می باشد را دربردارند. می توان محتوای هزار کتاب دویست صفحه ای را در یک دیسک فشرده ذخیره کرد. این دیسکها علاوه بر اینکه کلیه مطالب کتابها را در بر دارد، انواع نمایه ها را نیز به نمایش می گذارد و حتی در بعضی از انواع آن با تایپ یک واژه و جمله از کتاب مورد نظر، به مطلب و موضوع مورد نظر می رسیم. و از بسیاری از مطالب دیسکها می توان نسخه چاپی نیز توسط چاپگر تهیه کرد. از جمله مراکز اولیه ای که در ایران اقدام به تهیه و انتشار منابع مرجع بر روی دیسک فشرده کرده اند می توان از مرکز اطلاعات و مدارک علمی، مرکز قرآن و فرهنگ اسلامی، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی و شرکتهای مهم که به تری نام برد در این شماره به معرفی یکی از منابع مهم مرجع که همراه با ۴ عنوان دیگر توسط مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی بر روی دیسک فشرده آمده است (کتابخانه نور) می پردازیم:

آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن. الذریعه الی تصانیف الشیعه. تهران: اسلامیه، ۱۳۵۵ق.

الذریعه از مهمترین کتابشناسیهای اسلامی است و گردآورنده آن در تدوین این اثر از رزنده از کتابخانه های شخصی و عمومی، بررسی کتب رجال، تاریخ و تذکره ها، فهرست کتابخانه ها و بالاخره فهرستهای دستنویس اهل فضل و دانش استفاده کرده است و برای مراجعه شخصی به کتابخانه های مختلف مسافتهای دوری را پیموده است و چون اغلب کتابهای قدیمی فاقد فهرست و نمایه است از ابتدا تا انتها کتابها را ورق زده و اسامی کتابهای شیعه را استخراج نموده است. این کتاب مشتمل است بر معرفی کتابهایی که به توسط اهل تشیع به رشته تحریر در آمده است روش تنظیم آن به ترتیب حروف عنوان می باشد. مولف این کار عظیم را از سال ۱۳۲۹هـ ق / ۱۲۹۰هـ ش / ۱۹۱۰م. آغاز کرد ولی چاپ مجلد اول آن از ۱۳۵۵هـ ق / ۱۳۱۵هـ ش / ۱۹۳۶م در نجف اشرف انجام شد. مجلدات ۱۶ تا ۳۳ در تهران به هنگام فوت مولف در حال چاپ بود. این کتاب دارای ۲۵ جلد حاوی عناوین کتب شیعی در زبانهای فارسی، عربی، ترکی، اردو می باشد؛ اطلاعات کتابشناختی هر اثر به زبان ساده عربی ارائه گردیده است. در نسخه الکترونیکی امکانات متعددی از قبیل نمایش متن، جستجو، فهرست کلمات، لغت نامه، یادداشت و امکانات جانبی (انتخاب زبان) مشاهده شده، که از طریق آنها به سهولت و سرعت می توان به مطلب مورد نظر رسید. برای مشاهده معانی واژه های عربی فرهنگ لسان العرب در ۱۸ جلد در دسترس می باشد.